

Вікторія Рахманіна,
старший викладач, Інститут підготовки кадрів промисловості (м. Київ)

КЛАСИФІКАЦІЯ ДИТЯЧИХ ТЕАТРІВ МОДИ

У статті здійснюється спроба класифікувати сучасні дитячі театри моди за чотирима ознаками. Розглядаються особливості функціонування кожного з видів на прикладі діючих дитячих театрів моди України та Росії.

Ключові слова: класифікація, ознака, дитячий театр моди, виховання.

Роль театрального мистецтва у вихованні підростаючого покоління усвідомлювалась ще в давні часи. Сучасна педагогічна наука визнає значний виховний потенціал дитячих театрів. Проблематику музичних дитячих театрів, театрів ляльок досліджували вчені Є. Воропаєв, Є. Ганалін, Л. Калініна, С. Нечай, В. Шахрай. Поза увагою науковців залишилися дитячі театри моди, тому автор піднімає питання, пов'язані з діяльністю цього типу позашкільних закладів. **Метою статті** є визначення ознак, які можуть бути покладені в основу класифікації сучасних дитячих театрів моди, а також розгляд особливостей їхнього функціонування на конкретних прикладах діючих закладів.

Усі позашкільні заклади моделінгового спрямування (театри моди, школи моделей, школи моди та дизайну), що діють в Україні та країнах пострадянського простору, можна умовно класифікувати за наступними ознаками:

- 1) за віком вихованців;
- 2) за пріоритетністю цілей педагогічного процесу;
- 3) за рівнем підготовки вихованців;
- 4) за адміністративно-правовим статусом закладу.

Докладно розглянемо кожен із запропонованих видів класифікації дитячих театрів моди.

Класифікація дитячих театрів моди за віковою ознакою. Ефективність педагогічного процесу дитячого театру моди безпосередньо залежить від того, наскільки його зміст, форми, засоби та способи узгоджуються з віковими особливостями дітей. Рівень фізичного та духовного розвитку дитини змушує вихователів, учителів та батьків інтуїтивно шукати оптимальних способів впливу на її свідомість. Педагогічна ж наука завжди намагалася полегшити ці пошуки та виявити основні закономірності процесу формування особистості, знання яких дозволяє педагогам діяти з чітким уявленням про вікові особливості дитини.

Визначення специфіки періодів індивідуального розвитку дитини інтегрує дані різних наук – фізіології, психології, етики, естетики, педагогіки, соціології, соціальної

психології, культурології, що дає розуміння найбільш загальних глибоких закономірностей процесу переходу від одного етапу життя індивідуума до іншого; тим самим загальна періодизація онтогенезу як цілісного процесу ефективно спрямовує практичну діяльність педагогів.

Саме тому особливості періодів індивідуального розвитку дитини зумовили появу наступних видів театрів моди:

> Театри моди для дітей віком від 3,5 до 5 років.

Прикладом подібного закладу моделінгової підготовки малюків є театр моди й реклами «Пігмаліон» (м. Москва, Росія), який розпочав свою роботу в 1994 р. на чолі з художніми керівниками Семеном Заковим і Оленою Вознесенською. З пробудженням російської економіки спостерігався бурхливий розвиток рекламної справи, шоу-бізнесу, індустрії моди, що створювало попит на професійні моделі, зокрема моделі дитячого віку. Діти завжди приваблювали своєю ширістю, відкритістю та природністю. Однак для участі в рекламному або промпоекту дитина-модель повинна бути спеціально навчена професійним азам модельної справи. Тому завданням театру моди «Пігмаліон» є підготовка дітей для участі в шоу-програмах, фото- та відеорекламі, показах одягу й інших рекламних акціях. На початковому етапі навчання відбувається засвоєння основ дефіле та хореографічна підготовка в різних жанрах: класичний, народно-характерний танець, клубний танець тощо. Наступний ступінь – вищий, коли дитина стає дійсним учасником театру моди й реклами, де опановує основи акторської майстерності та вдосконалює хореографічні навички. Кожен учасник театру моди «Пігмаліон», незважаючи на юний вік, відчуває себе професіоналом у повному розумінні цього слова. Дисципліна, поміжне на талант, працю й цілеспрямованість, допомагає театру тримати високий рівень майстерності вже багато років. Важко знайти концертні майданчики в Москві, де не працював би театр «Пігмаліон». Коли в навчальну

групу приходять нова дитина, вона може бути скутою, невпевненою в собі, але невдовзі перед нею відкриваються двері в новий і прекрасний світ.

➤ **Театри моди для дітей 6–12 років.** На базі приватного дитячого навчально-виховного комплексу «Гранд-Гіпаніс» (м. Миколаїв, Україна) функціонує дитячий театр моди та дизайну «Маленька королева». Його вихованці – учні комплексу «Гранд-Гіпаніс», які цікавляться світом моди й уже з малих років мріють про світ фешн-бізнесу. Юний вік вихованців вимагає від викладачів пошуків специфічних форм і методів художньо-естетичного виховання, які б розвивали інтерес до світу моди, естетичний смак, озброїли дітей початковими знаннями та навичками, необхідними і майбутнім моделям, і майбутнім художникам-модельєрам, а також підготували б їх до свідомого ставлення до світу моди в дорослому житті.

У театрі моди працюють дві вікові групи: молодша – для дітей віком від 6 до 9 років і старша – з 10 до 12. У молодшій групі навчання проходить здебільшого в ігровій формі; діти опановують ази дефіле, акторської майстерності, хореографії, малюнка, батіка та папіропластики. У старшій групі набуті на попередньому етапі знання та навички вдосконалюються та набувають більш свідомої професійної спрямованості. Педагоги допомагають дитині проявити себе, свою індивідуальність. Одне з улюблених занять вихованців – створювати творчі колекції та демонструвати їх. Репертуар театру – 107 колекцій, 705 моделей; але ці цифри з кожним роком зростають. Обдаровані діти створюють власні авторські колекції, представляючи їх ескізи. Найбільш вдалі роботи беруть участь у конкурсах і фестивалях не лише дитячої, а й професійної майстерності.

➤ **Театри моди для дівчат і юнаків віком від 13 років.** Прикладом подібного закладу є театр мод Руслана Хвастова (м. Одеса, Україна), який засновано в 1996 р. при Спільці театральних діячів України. Театр мод співпрацює з видавничими центрами «Пасаж», «Стиль і дім», «ELLE», а з 1997 р. – з організаторами щорічного конкурсу «Топ-модель Одеси». Основними напрямками діяльності театру моди є: демонстрація колекцій одягу, участь у театралізованих шоу-програмах, розробка авторських моделей одягу, організація та проведення конкурсів, презентацій, рекламних акцій. Сьогодні в «Театрі мод Руслана Хвастова» вчать й працюють близько двадцяти підлітків. Це для них перший крок у модельному бізнесі, але їх уже запрошують на фестивалі мод і для роботи на показах в Києві, Москві, Ризі.

Класифікація дитячих театрів моди за пріоритетністю цілей педагогічного процесу. Одним із головних компонентів педагогічного процесу позашкільного за-

кладу є його мета. Загальна мета діяльності театру моди як позашкільного закладу має складну систему зв'язків. Вона будується відповідно до інтересів учнів, їх особистісних цільових установок, урахуовуючи загальнодержавні, культурно-освітні цілі; вона пов'язана з метою шкільного педагогічного процесу, сімейного виховання. На формування мети діяльності театру моди впливає також багато інших, не менш важливих, факторів: наявність матеріально-технічного забезпечення, підбір спеціалістів та багато іншого.

Як вважає Т. Сущенко, цільова установка педагогічного процесу позашкільного закладу полягає в тому, щоб охопити дітей творчою діяльністю, створити їм найкращі умови для всебічного самовияву та самоствердження на базі знань, отриманих у театрі [4].

Виходячи із завдань державної національної програми «Освіта» («Україна XXI століття»), можна визначити основні цілі роботи театрів моди, які полягають у забезпеченні потреб дітей і підлітків у творчій самореалізації, здобутті ними додаткових знань, умінь, навичок за інтересами, інтелектуальному й духовному розвитку, підготовці їх до активної професійної й громадської діяльності.

Залежно від пріоритетності поставлених перед позашкільними закладами цілей можна визначити наступні види дитячих театрів моди:

➤ **Театри моди, зорієнтовані на професійну підготовку** майбутніх кадрів для українського та закордонного моделінгу. Подібні театри моди є прибутковими організаціями та зазвичай входять до складу продюсерських або модельних агенцій. Наявність такої структурної одиниці у складі модельної агенції викликана реальними потребами функціонування й допомагає вирішенню низки поточних завдань. По-перше, за існування театру моди (школи моделей) у модельної агенції зникає необхідність пошуку нових «облич» збоку і їх подальшого довготривалого навчання. По-друге, кожна модельна агенція, враховуючи конкурентну ситуацію на ринку моделей, характерні вимоги своїх клієнтів, беручи до уваги потреби часу, може певним чином спланувати навчальний процес у школі моделей, щоб підготувати справді професійні кадри для модельного бізнесу. Прикладом може слугувати театр моди при продюсерському агентстві «Galaxy» (м. Дніпропетровськ). Цей заклад ставить перед собою завдання: навчити основам професії моделі, розкрити внутрішній потенціал дитини, дати уміння та навички самопрезентації (смак, стиль, мова, манери), навчити любити себе й бути впевненим у собі, у своїх здібностях. За результатами засвоєння підготовчої програми вихованці отримують спеціальний диплом і можливість роботи в модельному, рекламному або шоу-бізнесі (відмінникам агентство гарантує розміщення анкет на своє-

му сайті й працевлаштування), а також стартове портфоліо. Танець, пісня, театр, риторика, орігамі, фото, дефіле, малюнок, пластика тіла не лише дають конкретні уміння та навички граційно рухатися, образно мислити, виступати на публіці, а й допомагають розкрити таланти, стати впевненішими в собі, збагачують досвід жити яскраво і сміливо.

► **Театри моди, зорієнтовані на художньо-естетичний розвиток своїх вихованців.** У подібних позашкільних закладах діти знайомляться з основами композиції костюма, опановують ази кравецької справи, акторської майстерності та дефіле, вчать підбирати свій гардероб з урахуванням вимог моди й власних можливостей. Подібний театр моди був створений у Москві на базі студії декоративно-прикладної творчості й отримав назву «Василиса» – за ім'ям героїні російських народних казок. Сюди приходять дівчата, готові в одній особі об'єднати знання, уміння та навички художника-модельєра, конструктора, закрійника, кравця, стиліста, візажиста, манекенниці. За час існування театру були створені тематичні колекції з використанням нових технологій, цікавих рішень і фантазій: «Билини», «Ілюзії Середньовіччя» «Комп'ютерні прибульці», «Гравіцапа», «На семи пагорбах» та ін. Театр моди «Василиса» – постійний учасник фестивалю «Юні таланти Московії», він неодноразово ставав його лауреатом, нагороджений головним призом фестивалю «Дівчина на кулі». Театр є членом Асоціації дитячих творчих колективів Росії «Золота голка», лауреатом національного конкурсу під патронатом відомого модельєра В. Зайцева.

● **Класифікація дитячих театрів моди за рівнем підготовки вихованців.** Згідно з Постановою Кабінету Міністрів «Про затвердження переліку типів позашкільних навчальних закладів» і «Положення про позашкільний навчальний заклад» № 433 від 6 травня 2001 р. гуртки, групи та інші творчі об'єднання позашкільного навчального закладу класифікуються за трьома рівнями. Відповідно до рівня класифікації визначаються мета і перспективи діяльності гуртків, груп та інших творчих об'єднань, їх чисельний склад, обирається програма.

● **Початковий рівень** – творчі об'єднання, діяльність яких спрямована на загальний розвиток вихованців, учнів і слухачів, виявлення їхніх здібностей та обдарувань, прищеплення інтересу до творчої діяльності.

Позашкільним закладом початкового рівня є дитячий театр моди «Модерн» (м. Нелідово, Росія), створений у 1999. Театр моди синтезував навчання, творчість і виховання підростаючого покоління, зробив крок назустріч новим технологіям і вільній творчості, не обмежуючись рамками шкільної програми. Діти отримують не лише знання з різних видів мистецтва, культури, історії, а й

опановують певні практичні навички рукоділля, моделювання, конструювання, виготовлення швейних виробів. Проектна діяльність дозволяє дитячому колективу обирати напрямки роботи, більшість із яких не входять в обов'язкову шкільну програму, ставити перед собою нові завдання, реалізовувати ідеї на практиці. Окрім виготовлення швейних виробів, нерідко в роботі використовуються нестандартні матеріали, такі як папір, фольга, коробки, пластикові пляшки, корки тощо.

Роботу театру моди організовано за принципом від простого до складного – з урахуванням віку учнів та їхніх базових знань. За час існування театру можна прослідкувати ускладнення моделей одягу і збільшення обсягу роботи. У перший рік навчання використовували метод муляжу – моделювання без побудови креслень (колекція «Фарби літа», 2000 р.). Для створення моделі достатньо було прямокутного шматка тканини, який драпірувався на фігурі й закріплювався кількома стібками. Прикрасами в цій колекції стали плетені гачком рюкзаки й квіти. У другий рік навчання для створення моделей використовували нетрадиційний матеріал (колекція «Авангард», 2001 р.): газети, упаковки, мотузки, пластикові й паперові коробки, пластмасові пляшки, корки тощо. Для створення таких моделей не вимагалось спеціальних знань, але лише величезне терпіння й багата фантазія. У подальші роки моделі найпростіших конструкцій виконувалися з бавовняних тканин, яскравої барвистої бязі (колекція «Маленька країна», 2002 р.). Таким чином навчання дітей відбувається послідовно, від простих виробів до більш складних. Навички і прийом роботи відпрацьовуються на дрібних речах, таких як сумочки, косметички, іграшки, сувеніри тощо. Театр моди неодноразово ставав переможцем і лауреатом різноманітних конкурсів. Глядачам демонструвалися колекції «Фарби літа», «Авангард», «Фланелева фантазія» «Маленька країна», «Вся справа в капелюшку», «Гранж», «Слов'яночка», «Весняний букет», «Квіти», «День ангела».

● **Основний рівень** – творчі об'єднання, які розвивають інтереси вихованців, учнів і слухачів, дають їм знання, практичні уміння та навички, задовольняють потреби у професійній орієнтації. Позашкільним закладом основного рівня є театр моди «InterModels» (Київ), який не тільки забезпечує дозвілля дітей, які цікавляться сферою модельного бізнесу, а й здійснює професійну підготовку майбутніх моделей. За словами директора театру моди Марії Шуляк, головними завданнями педагогічного процесу є виховання відповідальності, працьовитості, відвертості, гуманності, пунктуальності та акуратності, а також допомога у фізичному та інтелектуальному розвитку, підвищенні культурного рівня. Усі ці якості допомагають

вихованцям досягти бажаного й реалізуватися в модельному бізнесі, стати кращими, одними з небагатьох.

Заняття в театрі моди проходять за наступними напрямками:

- ❖ модельний бізнес (інформація про історію модельного бізнесу, його структуру й тонкощі, про сфери діяльності моделі, основні правила роботи професійної моделі, основи етикету);
- ❖ дієтологія (про правильне харчування);
- ❖ стиль (догляд за волоссям, основи професійного макіяжу);
- ❖ фотоклас;
- ❖ дефіле;
- ❖ акторська майстерність.

Після закінчення основного курсу для кожного випускника створюється перше портфоліо майбутньої моделі в професійного фотографа Андрія Гончаренка.

● Вищий рівень – творчі об'єднання за інтересами для здібних і обдарованих вихованців, учнів і слухачів. На жаль, оскільки більшість театрів моди працюють в умовах самоокупності та зорієнтовані на фінансовий результат, вони не позиціонують себе як позашкільні заклади для роботи зі здібними та обдарованими дітьми, а зацікавлені в масовому наборі дітей. Тому на сьогодні театрів моди вищого рівня в Україні та в країнах пострадянського простору не спостерігається.

Інші рівні, крім зазначених, можуть затверджуватися положенням про відповідний тип позашкільного навчального закладу.

Класифікація дитячих театрів моди за адміністративно-правовим статусом. Сучасні театри моди можуть виступати як самостійні заклади позашкільної освіти або як структурні підрозділи інших (навчальних, модельних, рекламних) закладів. І саме адміністративно-правовий статус театру моди впливає на формування цільової установки закладу, планування навчально-виховного процесу та визначення специфічних особливостей у самому педагогічному процесі. Розглянемо докладніше цей вид класифікації на прикладі конкретних діючих дитячих театрів моди.

➤ **Театри моди як самостійні заклади позашкільної освіти художньо-естетичного спрямування.** Їх основною метою є збагачення інтересів дітей у вільний час, сприяння творчому та інтелектуальному розвитку вихованців. З позашкільних закладів подібного типу цікавим є проєкт «Інтегрований театр мод з альтернативних матеріалів «Забава», створений за підтримки Вінницької обласної громадської організації Асоціація захисту та допомоги інвалідам «Відкриті серця». Цей проєкт реалізується на соціальне замовлення Управління в справах

сім'ї та молоді обласної державної адміністрації в рамках програми «Інтеграція дітей та молоді з функціональними обмеженнями в суспільство «До мети – разом». Вихованцями театру є інваліди дитинства 1–3 груп, які цікавляться світом моди й мають бажання проявити себе як дизайнери та демонстратори одягу. У 2008 р. театр моди «Забава» брав участь у VII Міжнародному інтеграційному театральному фестивалі «Сонячна хвиля» (Київ). Показ вистави «Ходить гарбуз по городу» на сцені фестивалю мав величезний успіх. Глядачі бурхливими оплесками зустрічали акторів театру, серед яких були діти та молодь з різними формами інвалідності: візочники, інтелектуальна недостатність, дитячий церебральний параліч, хвороба Дауна.

➤ **Театри моди, які функціонують на базі загальноосвітніх шкіл, професійних і вищих навчальних закладів,** зорієнтованих на художньо-естетичний розвиток своїх учнів і студентів. Специфіка навчального процесу тут зумовлює необхідність створення театру моди: для демонстрації творчих робіт учнів і студентів або навіть для проведення PR-кампанії завжди необхідні спеціально навчені молоді моделі.

Так, приміром, у 2000 р. в Харківському коледжі текстилю та дизайну був організований театр мод «Текстимул» під керівництвом художника-модельєра, викладача-методиста Є. Литвинової та хореографа А. Карпени. Моделі одягу створюють студенти спеціальностей «Моделювання та конструювання виробів народного вжитку» та «Швейне виробництво» під керівництвом досвідчених викладачів Є. Литвинової та Н. Веренич. Кожен рік проходить захист творчих робіт студентів і складається нова колекція театру. Колектив постійно запрошують на обласні та міські свята. За роки існування театр мод «Текстимул» має багато досягнень. У 2000 р. колектив став переможцем міського фестивалю «Студентська весна – 2000», у 2006 – лауреатом обласного фестивалю студентських театрів мод «Весна. Мода. Краса» з колекцією «Козацькі переспіви». Театр моди був неодноразовим дипломантом національного естрадного конкурсу «Оплески» в номінації «Оригінальний жанр», заключного етапу фестивалю мод за створення образного молодіжного одягу. Театр мод «Текстимул» робить величезний внесок у навчальний і виховний процеси коледжу, забезпечує формування традицій освітньої установи, організацію культурно-масової і творчої діяльності студентів, творчу співдружність (театрального, музичного, студії живопису, дизайну, флористики та ін.), бере участь у міжнародних, регіональних, міських виставках, пропагує фізичну культуру й здоровий спосіб життя в середовищі студентства, створює

умови для творчої самореалізації особистості в умовах дозволя.

➤ **Театри моди (школи моделей), які є складовою частиною модельних (рекламних) агенцій.** Основна мета подібних закладів – підготовка майбутніх кадрів для українського та закордонного моделінгу.

Таким закладом, до прикладу, є школа моделей, створена при модельній агенції «Step by Step» (м. Чернівці, Україна). 12 листопада 2001 р. вперше переступили поріг модельної агенції вихованці, а зараз їх уже знають не тільки в Буковині, а й скрізь в Україні. Нині модельна агенція «Step by Step» – це торгова марка й приватне підприємство з ліцензією від обласної державної адміністрації на позашкільне виховання дітей віком від 4 до 13 років за напрямком модельний шоу-бізнес. При модельній агенції працює підготовча школа модельного бізнесу, де протягом чотирьох місяців діти здобувають знання за програмами найкращих модельних агенцій України. У першу чергу – це сценографія та дефіле, вміння рухатися та розкривати характер одягу різних стилів та напрямків. Ще один важливий предмет для роботи моделей – це етикет та акторська майстерність. Талановито й професійно працює з вихованцями актор театру «Голос» Андрій Циганок. Саме він розкриває в дітях акторський талант, навчає загальним правилам поведінки, спілкування з людьми, виховує і збагачує їхній духовний світ. З 2005 р. новинкою в шкільній програмі став предмет «Психологія». Догляду за собою та вмінню вдало підкреслити свою привабливість та красу дітей навчає курс косметології та візажу. Викладач Ірина

Калинюк, яка сама є взірцем для юних моделей, вдало та зі смаком підбирає для кожного свій стиль та імідж. По закінченні школи та складанні іспиту діти отримують дипломи, а найактивніші та талановитіші зараховуються до модельної агенції, де спочатку проходять курс фотокласу. Кращі фотознімки розміщуються на сайті модельної агенції.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Підсумовуючи вищесказане, зазначимо, що наведені принципи класифікації дитячих театрів моди за запропонованими чотирма ознаками є умовними, але вони дозволяють упорядкувати основні питання, пов'язані з плануванням та організацією педагогічного процесу подібних позашкільних закладів. Подальшого дослідження потребують питання використання виховного потенціалу дитячих театрів моди, а також перспектив їхнього функціонування та розвитку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Как стать моделью [Електронний ресурс]. Режим доступа: <http://intermodels.com.ua>
2. Крок за кроком («Step by Step») <http://www.stepby-step.cv.ua>
3. Суцzenко Т. И. Педагогический процесс во внешкольном учреждении. – Минск, 2001. – 168 с.
4. Студия Театр моды «Василиса» [Електронний ресурс]. Режим доступа: <http://art-edu.ucoz.ru>
5. Театр моди «Текстимул» [Електронний ресурс]. Режим доступа: <http://www.xtt.kharkov.ua>

Стаття надійшла до редакції 28 травня 2012 року

УДК 712.3(510):101

Марина Ратко,

*канд. пед. наук, доцент кафедри музичного виховання й хореографії
Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького*

АНСАМБЛЬ КИТАЙСЬКОГО САДУ

У статті розглядається мистецтво китайського саду, висвітлюються його філософсько-естетичні засади, особливості архітекtonіки. Основні композиційні елементи садового ландшафту аналізуються крізь призму філософем китайської культури.

Ключові слова: китайський сад, архітекtonіка, філософеми.

Мистецтво китайських садів дуже давнє, має багатовікові традиції. Пов'язане з усіма сторонами духовного й матеріального життя людини, воно втілило життєвий досвід багатьох поколінь. Сад в Китаї – це цілий світ, де людина може почувати себе відстороненою від повсякденної суєти, залученою до вічного й мінливого життя природи. Пейзажний сад був протягом усього

Середньовіччя джерелом поетичного натхнення. Тут писали вірші поети, зустрічалися вчені, художники займалися живописом і каліграфією.

Неповторна краса й поетичність китайських садів віддавна була оповита легендою. Вони неодноразово були прославлені в поезії, прозі, живопису. Чутки про красу садів спонукали багатьох людей вирушати в да-